

Tidlig palliativ indsats - overvejelser ift. klinik og forskning

Forskerdag i palliationsnetværket
5. november, 2014

Karen Marie Dalgaard, spl., cand. scient. soc., ph.d.
Forsker

PAVI - Videncenter for Rehabilitering og Palliation

Dagens temaer

- Hvem er den palliative målgruppe?
- Hvornår starter et palliativt forløb?
- Definition af den palliative målgruppe i klinikken i DK og internationalt
- Interesser for forskning og klinik?
- Udfordringer for forskning og klinik?

Referencer

- Dalgaard, K.M. (2014). Rundt om men tidlig palliativ indsats. Omsorg. Nordisk Tidsskrift for Palliativ Medicin, 31(3):57-60.
- Dalgaard, KM, et. al (2014). Early integration of palliative care in hospitals A systematic review on methods, barriers, and outcome. *Palliative and Supportive Care*, First view. Doi 10.1017/S1478951513001338 Copyright Cambridge University Press
- Dalgaard, K.M., et al (2010): Identifying transitions in terminal illness trajectories: a critical factor in hospital-based palliative care. *International Journal of Palliative Care*, 16(2):87-92.
- Dalgaard, K.M. (2007): Projekt lindrende indsats, Hæmatologisk Afdeling, Aalborg Universitetshospital, statusrapport.
- Dalgaard, K.M. (2007) : *At leve med uhelbredelig sygdom - at begrænse dødens invasion og fremme livsudfoldelsen i tid og rum*. Aalborg: Forskningsenhed for Klinisk Sygepleje, Aalborg Sygehus, Århus

WHO 2002 - I

Den palliative indsats har til formål at fremme livskvaliteten hos patienter og familier, som står over for de problemer, der er forbundet med **livstruende** sygdom, ved at forebygge og lindre lidelse gennem **tidlig diagnosticering** og umiddelbar vurdering og behandling af smerter og andre problemer af både fysisk, psykisk, psykosocial og åndelig art.

WHO,2002

WHO 2002 - II

Kan indsættes **tidligt** i sygdomsforløbet, i sammenhæng med andre behandlinger, som udføres med henblik på **livsforlængelse**, som fx kemo- eller stråleterapi, og inkluderer de undersøgelser, som er nødvendige for bedre at forstå og håndtere lidelsesfyldte kliniske komplikationer

WHO, 2002

WHO 2002 -III

- Udvidelse af den palliative målgruppe
- Udvidelse af palliative forløb
- En åben og inkluderende definition
- Anvisninger for konkret kliniks praksis?

ANBEFALINGER FOR DEN PALLIATIVE INDSATS

2011

Anbefalingerne (SST, 2011)

Målgruppe

Hvem er de palliative patienter?

- **Livstruet syge + palliative behov**

Behovsvurdering i dansk praksis:

- **EORTC QLQ-C15-PAL** (anvendes sent i forløbet)
- **EORTC QLQ-C15-PAL** (anvendes tidligt i forløbet)
- Begge har et snævert fokus på (fysisk) **symptombyrde**
- Ikke enighed i feltet om hvilket redskab, der skal anvendes
- Mange versioner (validerede?)

Anbefalingerne (SST, 2011)

Forløb

Den tidlig palliative fase (år)

- målrettet livsforlængende behandling (evt. helbredende behandling) og palliativ indsats

(rehabilitering, palliation og ”det meningsfulde”)

Den sene palliative fase (måneder)

- aktiv sygdomsrettet behandling ophørt
- palliativ indsats hovedfokus

Den terminal fase (dage/uger)

- patienten uafvendeligt døende
- (al livsforlængende behandling ophørt)

Målgruppe - forløb? (SST, 2011)

- en kritik

- Alle tilstande med potentielt dødelig udgang? - udtryk for en kolonialisering af praksisfeltet
- Palliation overvejes fra diagnosetidspunkt - indsættes ikke nødvendigvis
- Palliation er en faglig tilgang (a palliative approach)
- Intenderet kurativ indsats uforenlig med palliativ tilgang (fx hverken fremskynde eller udsætte døden)
- Palliativ indsats og livsforlængende behandling kan forenes
- Verserende redskaber til identifikation har snævert fokus (fører ikke nødvendigvis til identifikation af de rette patienter i rette tid)

Metoder til identificering

- Et internationalt perspektiv

- Definition målgruppen og →

Afgrænsning målgruppen (UK, US m.fl.):

Advanced, non-curable, irreversibel,
progressive, life-limiting disease

Metoder til identificering

- Et internationalt perspektiv

Generelle og diagnose-specifikke metoder:

- **Prognosticering** (avanceret sygdom, restlevetid)
- **Diagnosticering** (specifik diagnose og sygdomsstadie)
- **(Holistisk) behovsvurdering** (holistiske kriterier, ikke kun symptombyrde)
- **Kombinerede modeller** (fx PIG = restlevetid < 12 mdr., typisk forløb og forventede behov, klinisk ekspertise → "Surprise Question" og evt. ledsaget af generelle og sygdomsspecifikke prognostiske indikatorer)

(Dalgaard KM, et.al. ,2014)

Metoderens styrker og svagheder

- **De prognostiske metoder er de bedst validerede, men de har begrænsninger:**
 - inklusionskriterier er typisk baseret på objektive kliniske indikatorer på avanceret sygdom (> 1 år) og fysisk funktionsniveau
 - psykologiske, sociale, eksistentielle faktorer?
- **Behov for at udvikle og evaluere metoder baseret på**
 - diagnose og diagnostiske kriterier (stadier)
 - holistisk behovsvurdering (holistiske kriterier)

De har potentiale til tidligere identificering af palliative forløb
end prognostiske modeller

Hvordan iværksætte en tidlig palliativ indsats i praksis?

- Afklaring af den palliative målgruppe?
- Afklaring af hvornår palliative forløb starter?
 - Hvilke kriterier skal anvendes?

Lokalt – nationalt – international?

Tidlig palliativ indsats - effekt!

Patienter med metastatisk lungecancer (Temel et al, 2010,2011, 2012).

- Bedre symptomlindring, mindre depression
- Forlænget overlevelse (skyldes behandling af depression?)
- Øget livskvalitet
- Bedre sygdomsforståelse
- Færre aggressive behandlinger de sidste måneder af sygdomsforløbet.

Definition målgruppe og tidlig palliativ indsats - ex.

”Temel” studier (RCT)

•Population

- Patients with newly diagnosed metastatic NSCLC
(confirmed pathological, performance status 0 -2)

•Intervention

- standard oncology care
- specialised palliative care (documentation?)

Afgrænsning?

Definition målgruppe og palliativ indsats - ex.

The Domus study (RCT)

- Population

- incurable disease, with no or limited antineoplastic treatment options/or resign neoplastic treatment
- adult (18 year old), want to spend as much time as possible at home supported by SPI –team
- Living in the Capital Region, DK

Afgrænsning? (Tidlig palliativ indsats? Fase?)

Nordly, M. et. al (2014). *BMC Palliative Care*, 13:44

Definition målgruppe og palliativ indsats - ex.

The Domus study (RCT)

- Intervention

- standard care
- accelerated transition from oncology treatment to specialised palliative care at home, manualized psychological intervention

Afgrænsning?

Forskningsinteresse i målgruppe og forløb

- Afgrænsning - fx.
 - interesser, behov for ny viden
 - metodevalg og validitet
 - rekruttering
 - tid
 - økonomi
 - national, internationale interesser?

Klinikkens interesse i målgruppe og forløb

- At definere patientgrundlaget for en (tidlig) palliativ indsats
- At sikre at alle patienter (og pårørende) modtager en adækvat palliativ indsats i rette tid

Udfordringer for forskning og klinik?

Til diskussion

1. Kan både forskningens og klinikkens interesser tilgodeses?
2. Udfordringer for forskningen?
3. Udfordringer for klinikken?
4. National - internationalt perspektiv?
5. Hvilken betydning tillægges Sundhedsstyrelsens anbefalinger for den palliative målgruppe og palliative forløb?

Tak for opmærksomheden

dalgaard@sdu.dk

www.pavi.dk